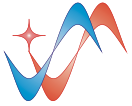

Digitální učební materiál

Číslo projektu	CZ.1.07/1.5.00/34.0373
Číslo materiálu	VY_32_INOVACE_ELE.3.08
Název školy	Střední průmyslová škola elektrotechnická, Mohelnice, Gen. Svobody 2
Autor	Ing. Bohumil Veselý
Tematický celek	ELEKTRONIKA
Ročník	3. ročník
Datum tvorby	září.2013
Anotace	Integrační RC a RL článek – dolní propust Je určena především učitelům k výkladu látky. Součástí prezentace jsou příklady obvodů pro simulační program MultiSim, které učitel použije k demonstraci chování skutečného obvodu v reálném čase.
Metodický pokyn	Žák si při hodině zapisuje své poznámky.
Pokud není uvedeno jinak, použitý materiál je z vlastních zdrojů autora	

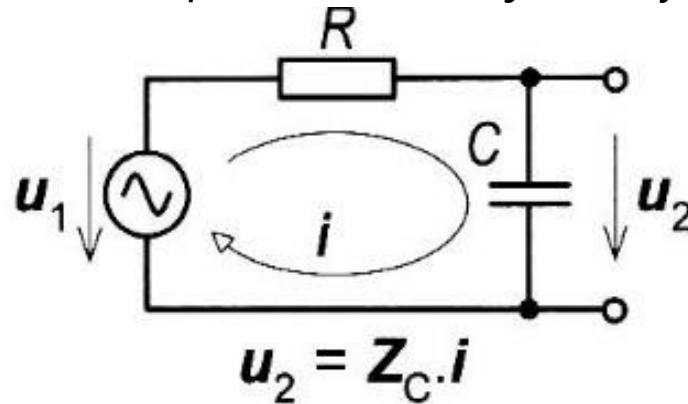

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

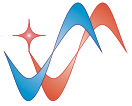

Integrační článek RC

- Integrační článek je v podstatě impedanční dělič, jehož výstupní impedanci tvoří kondenzátor

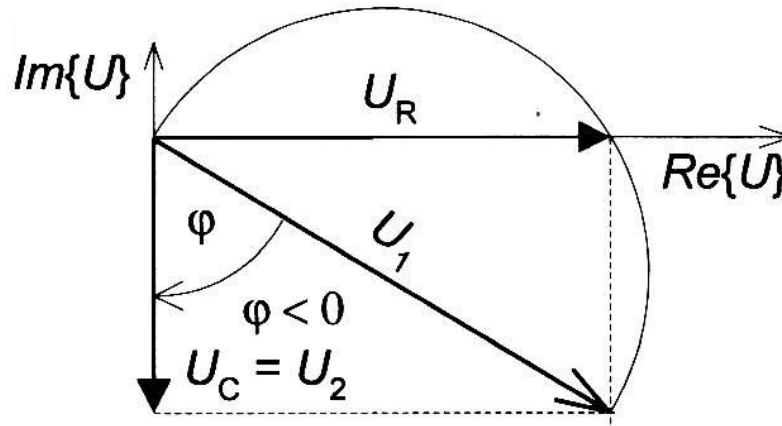

- Platí: $u_2(j\omega) = i(j\omega) \cdot Z_C = \frac{u_1(j\omega)}{R + Z_C} \cdot Z_C = u_1(j\omega) \cdot \frac{1}{1 + j\omega RC}$
- Napěťový přenos:
 $A_u(j\omega) = \frac{u_2(j\omega)}{u_1(j\omega)} = \frac{1}{1 + j\omega RC} = \frac{1}{1 + j\omega\tau} = \frac{1}{1 + (\omega\tau)^2} - j \cdot \frac{\omega\tau}{1 + (\omega\tau)^2}$

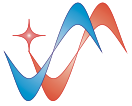

Integrační článek RC

- Pro daný kmitočet $\omega = 2\pi f$ platí
  - $A_u(j\omega) = A_u(\omega) \cdot e^{j\varphi}$ kde
    - A_u je absolutní hodnota napěťového přenosu pro daný kmitočet
    - φ je fázový posuv mezi výstupním a vstupním signálem

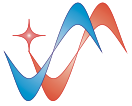

- Kmitočet, pro který platí, že $\omega\tau = 1$ nazýváme **mezní – kritický – kmitočet**
- Značíme ho ω_0

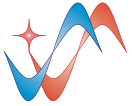
Integrační článek RC

- $\omega_0 = \frac{1}{\tau}$; $\tau = \frac{1}{\omega_0}$; $\omega\tau = \frac{\omega}{\omega_0}$
- Pro modul $A_u(\omega)$ platí:
- $$A_u(\omega) = \sqrt{\left(\frac{1}{1+(\omega\tau)^2}\right)^2 + \left(\frac{\omega\tau}{1+(\omega\tau)^2}\right)^2} = \frac{1}{\sqrt{1+(\omega\tau)^2}} = \frac{1}{\sqrt{1+\left(\frac{\omega}{\omega_0}\right)^2}}$$
- Pro fázový posuv φ
- $$\operatorname{tg} \varphi(\omega) = \frac{\operatorname{Im}\{A_u(j\omega)\}}{\operatorname{Re}\{A_u(j\omega)\}} = \frac{\frac{-\omega\tau}{1+(\omega\tau)^2}}{\frac{1}{1+(\omega\tau)^2}} = -\omega\tau = -\frac{\omega}{\omega_0}$$
- Pro fázový posun na kmitočtu ω bude:
  - $\varphi(\omega) = \operatorname{arctg}\left(-\frac{\omega}{\omega_0}\right)$

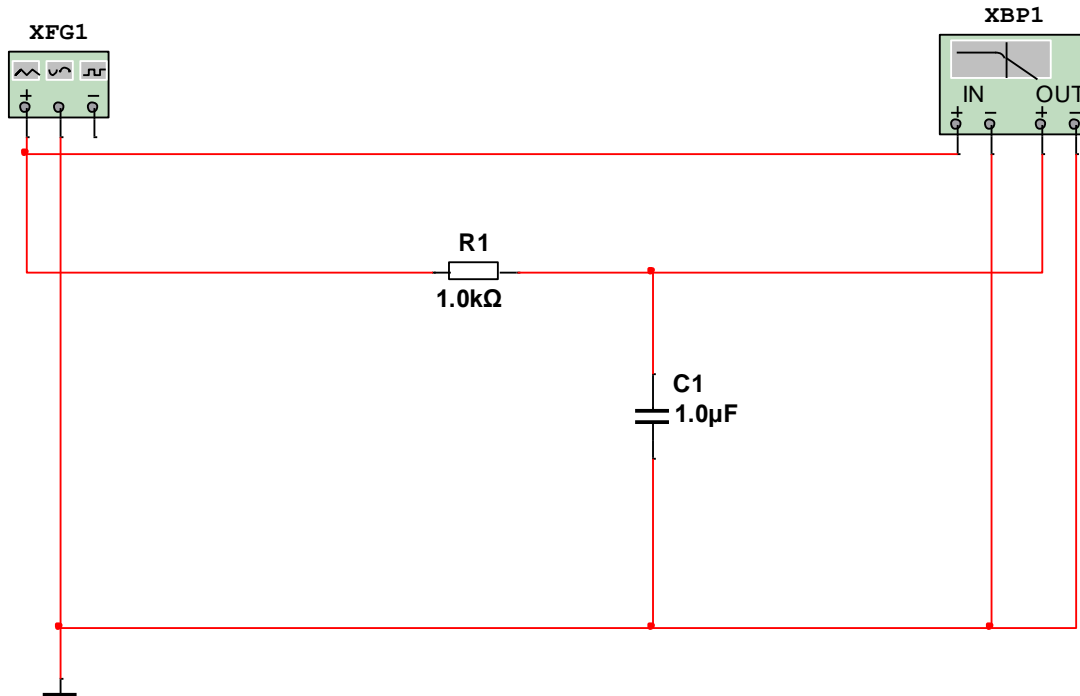
Integrační článek RC

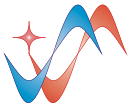
- Modul přenosu na mezním kmitočtu $\omega = \omega_0$
  - $A(\omega_0) = \frac{1}{\sqrt{1+(\omega_0\tau)^2}} = \frac{1}{\sqrt{1+(\frac{\omega_0}{\omega_0})^2}} = \frac{1}{\sqrt{1+1^2}} = \frac{1}{\sqrt{2}}$
- Fázový posun na mezním kmitočtu $\omega = \omega_0$
  - $\varphi(\omega_0) = \arctg(-\omega_0\tau) = \arctg\left(-\frac{\omega_0}{\omega_0}\right) = \arctg(-1) = -45^\circ$
- **Integrační článek RC má na mezním kmitočtu**
  - **Napěťový přenos $A_u(\omega_0) = \frac{1}{\sqrt{2}} = 0,707$**
  - **Tomu odpovídá hodnota napěťového přenosu v dB $A_{u\text{dB}} = -3\text{dB}$**
  - **Fázový posun $\varphi(\omega_0) = -45^\circ = -\frac{\pi}{4}$**

Integrační článek RC

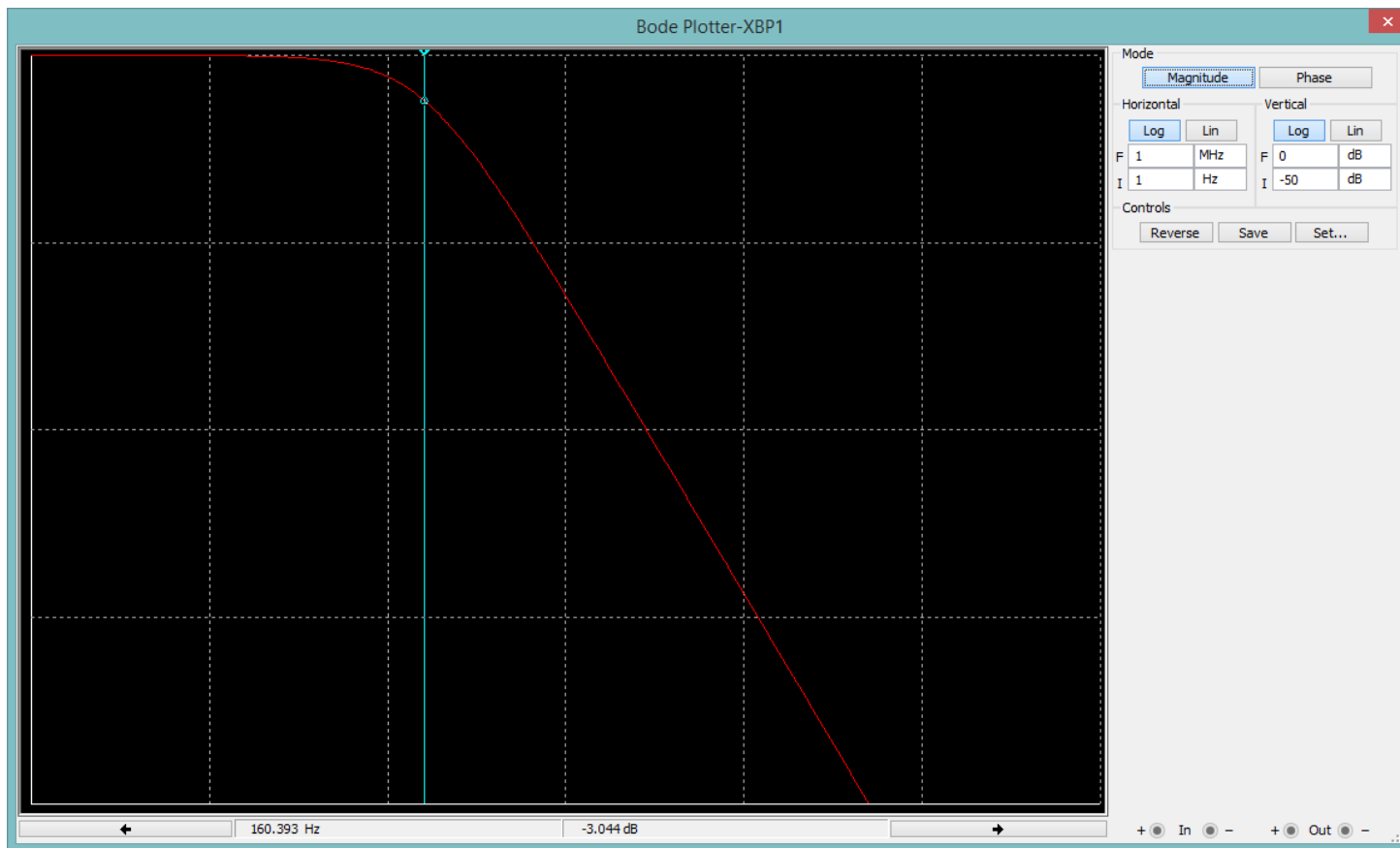
- Příklad simulace integračního RC článku

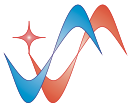

Integrační článek RC

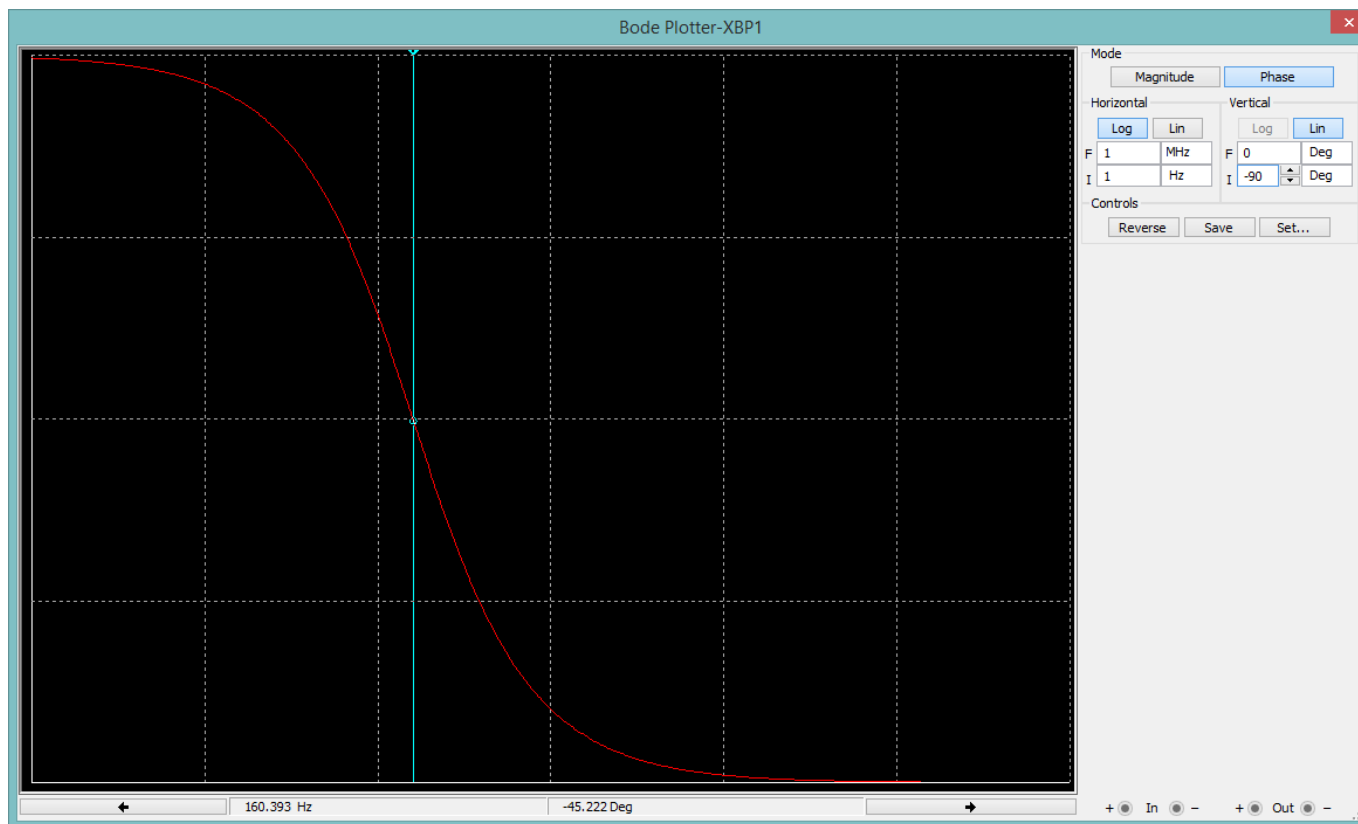
- Modulová kmitočtová charakteristika

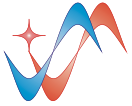

Integrační článek RC

- Fázová kmitočtová charakteristika

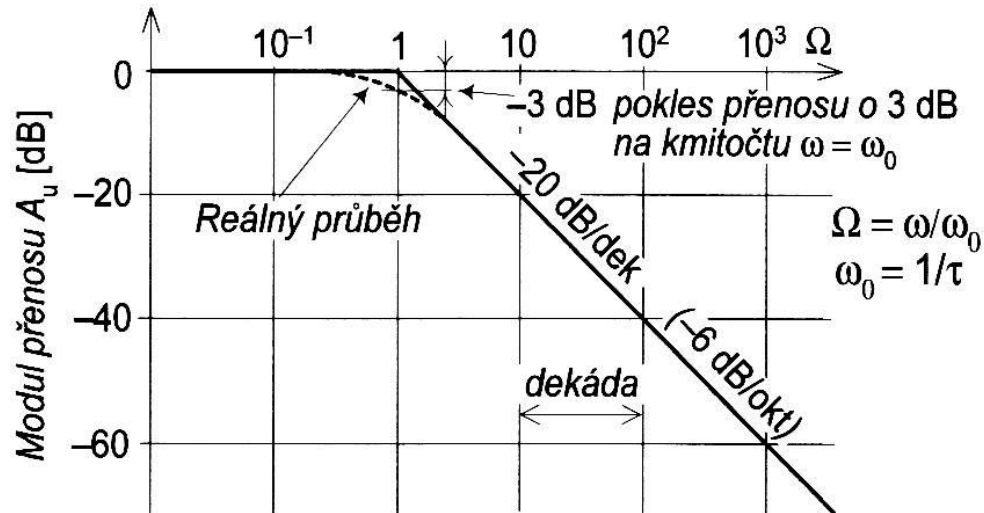

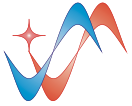

Integrační člunek RC

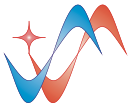
- Integrační člunek se chová jako **DOLNÍ PROPUST**

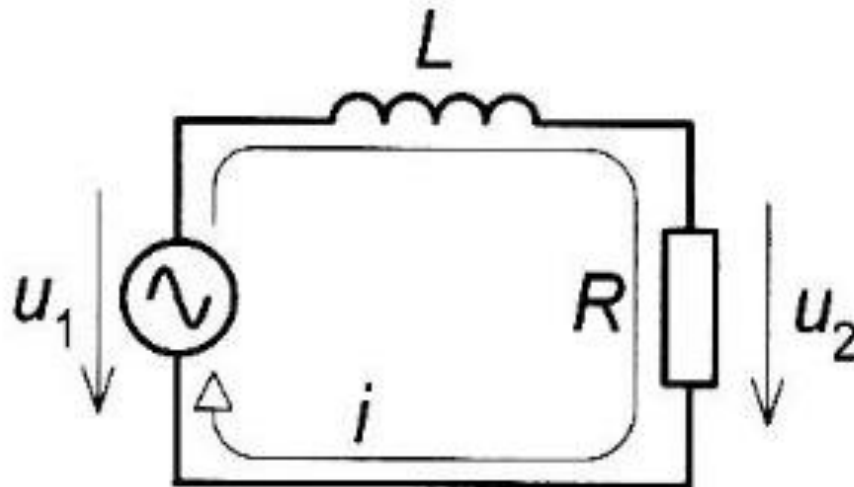
Integrační článek RC

- Vlastnosti integračního RC článku
  - V oblasti dolních kmitočtů je přenos nezatíženého RC článku
    - $A_u = 1$; $A_{udB} = 0dB$
    - Fázový posun je na nízkých kmitočtech téměř nulový
  - Na mezním kmitočtu f_0
    - $A_u = \frac{1}{\sqrt{2}}$; $A_{udB} = -3dB$
    - Fázový posun je -45°
    - Rychlost změny fáze je největší
    - Mezní kmitočet je určen hodnotou $\tau = \frac{1}{\omega_0} = R \cdot C$
    - Vypočítáme ho ze vzorce $f_0 = \frac{1}{2\pi RC}$
  - V oblasti horních kmitočtů
    - modulová charakteristika klesá se strmostí $-20dB/dekádu$
    - Fázový posun je téměř -90°

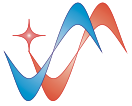

Integrační článek RL

- Schéma integračního RL článku

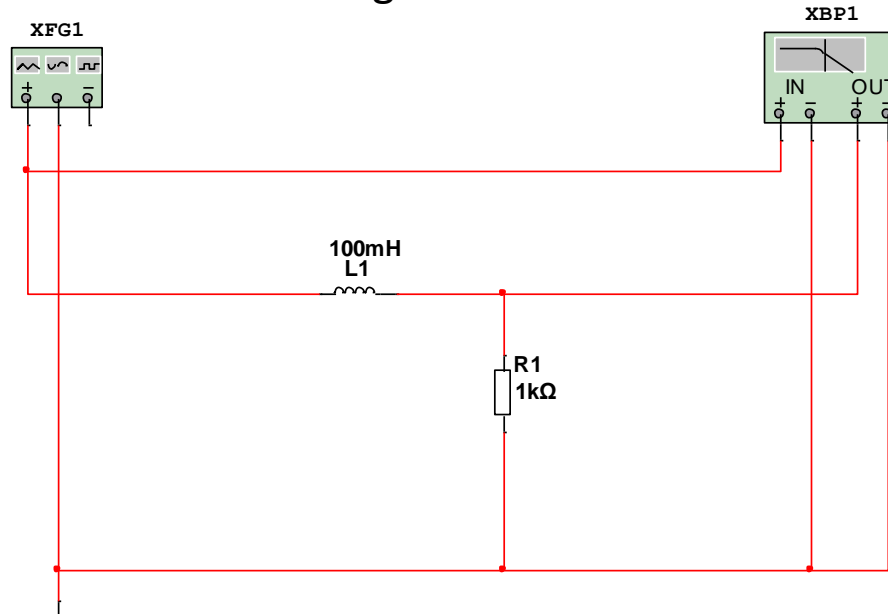
- Platí:
  - $X_L = \omega L$
  - $\tau = \frac{L}{R}$

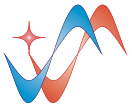

Integrační článek RL

- Pro nezatížený RL článek platí stejné vztahy, jako pro článek RC
- RC článek má výstupní napětí na kondenzátoru, RL na rezistoru
- Všechny vlastnosti a charakteristiky jsou shodné

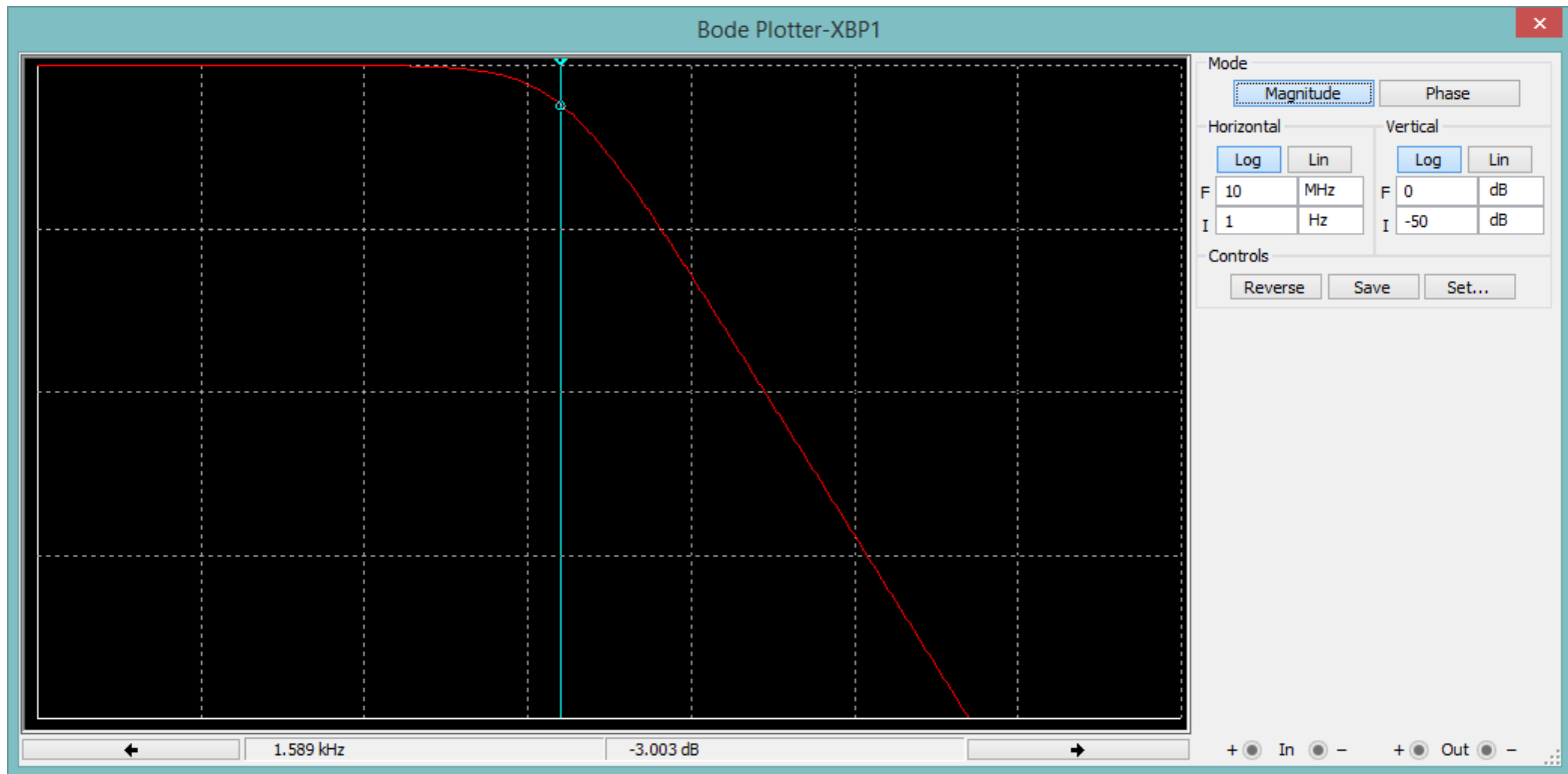
Schéma integračního RL článku

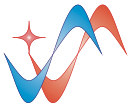

Integrační článek RL

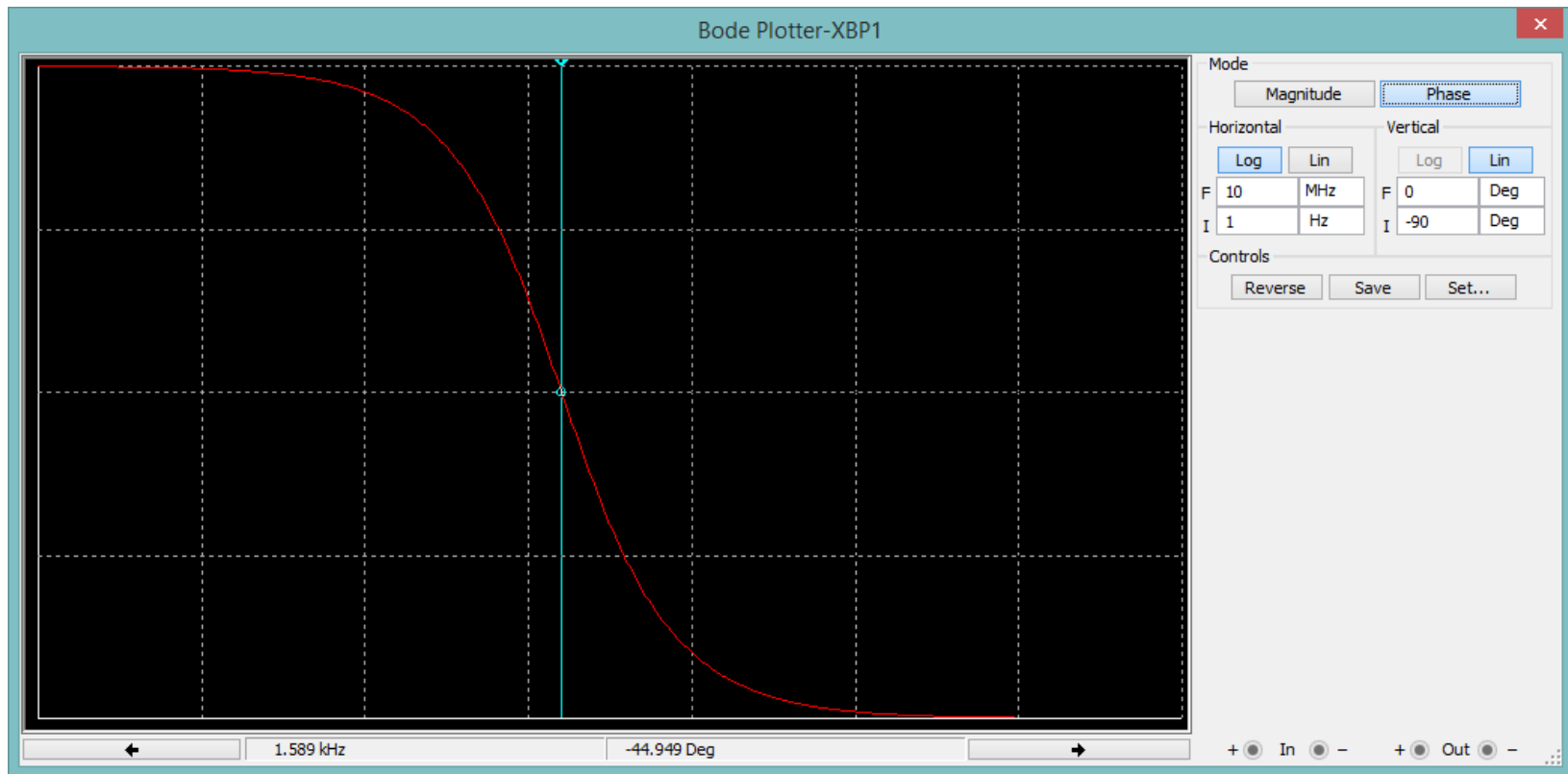
- Modulová kmitočtová charakteristika integračního RL článku

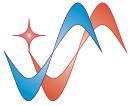

Integrační článek RL

- Fázová kmitočtová charakteristika integračního RL článku

Použité zdroje

- [1] Doleček Jaroslav: Moderní učebnice elektroniky 1, Základy elektroniky, ideální a reálné prvky, BEN-technická literatura, Praha 2007
- [2] Doleček Jaroslav: Moderní učebnice elektroniky 4, Přenosy v lineárních obvodech a úvod do zesilovačů, BEN-technická literatura, Praha 2009
- [3] Láníček Robert: Elektronika – obvody, součástky, děje,, BEN-technická literatura, Praha 2004